

คำชี้แจง

กรณีการฟ้องคดีให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง

การแต่งตั้งคณะกรรมการวัตถุอันตราย

25 กุมภาพันธ์ 2554

ตามที่มูลนิธิซีววิถี โดยนายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ เป็นผู้รับมอบอำนาจ และมูลนิธิบูรณนิเวศ โดยนางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง เป็นผู้รับมอบอำนาจ ได้ยื่นฟ้องคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2¹ และกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554 ให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 19 พฤศจิกายน 2553 ในส่วนของการแต่งตั้งคณะกรรมการวัตถุอันตรายในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้แทนองค์การสาธารณสุขประโยชน์ลำดับที่ 6 ถึง 9 และร้องขอต่อศาลให้มีการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อมิให้กรรมการที่แต่งตั้งโดยมิชอบดังกล่าวทำหน้าที่ในคณะกรรมการวัตถุอันตรายก่อนการตัดสินคดีนี้ ตามคดีหมายเลขดำที่ 390/2554 ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลประกอบดังต่อไปนี้

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนอาจใช้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการวัตถุอันตรายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551 เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกิจการวัตถุอันตรายของตนและสมาคมของตนจนกระทบต่อประโยชน์ของสาธารณะ

1.1 ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ฉบับปรับปรุงแก้ไข 2551 กำหนดให้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และชนิดที่ 3 หรือใบรับแจ้งการดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ที่ออกให้ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ต้องขึ้นทะเบียนใหม่ทั้งหมดภายในวันที่ 22 สิงหาคม 2554² หากให้กรรมการชุดดังกล่าวที่มีตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากผู้ประกอบการก็นำเข้าวัตถุอันตรายเข้าร่วมพิจารณาจะก่อให้เกิดความเสียหายได้

ตัวอย่างเช่น ใบอนุญาตทะเบียนวัตถุอันตรายที่ใช้ในการกำจัดศัตรูพืชกว่า 27,000 รายการ³ จะต้องขึ้นทะเบียนใหม่ทั้งหมดเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ แต่สมาคมอารักขาพืชซึ่งนายก

¹ อย่างไรก็ตามหลังการพิจารณาไต่สวนเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ผู้ฟ้องคดีได้ถอนฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ หลังจากได้รับคำชี้แจงว่า สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในทางธุรการตามวิธีการปฏิบัติงานทั่วไปเท่านั้น มิได้มีอำนาจในการประกาศแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการวัตถุอันตรายแต่ประการใด

² มาตรา ๒๖ ให้ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายชนิดที่ ๒ และชนิดที่ ๓ หรือใบรับแจ้งการดำเนินการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ ๒ ที่ออกให้ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงใช้ได้ต่อไปอีกสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

สมาคมได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กลับมีข้อเสนอให้ขยายเวลาการขึ้นทะเบียนออกไป เป็นอีก 1 ปี (ดังเอกสารแนบ 1) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะได้

1.2 คณะกรรมการวัตถุอันตรายยังมีอำนาจในการมาตรา 40 ในการเพิกถอนวัตถุอันตรายที่ได้ขึ้น ทะเบียนไว้แล้ว แต่ต่อมาเมื่อนำมาใช้แล้วอาจเกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น ขณะนี้วัตถุอันตรายด้านกำจัดศัตรูพืชชื่อ คาร์โบฟูแรน (Carbofuran) และอีพีเอ็น (EPN) ถูก ห้ามใช้แล้วในสหรัฐอเมริกา และหลายประเทศในยุโรป คณะกรรมการวัตถุอันตรายที่มาจากธุรกิจและ สมาคมการค้าของธุรกิจดังกล่าวอาจเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ในการเพิกถอนวัตถุอันตรายได้

1.3 คณะกรรมการวัตถุอันตรายยังมีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบาย มาตรการและแผนการ กำกับดูแลวัตถุอันตรายหลังจากคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไป เป็นแนวทางปฏิบัติ⁴ รวมทั้งให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในการออกประกาศระบุ ชื่อหรือคุณสมบัติของวัตถุอันตราย ชนิดของวัตถุอันตราย กำหนดเวลาการใช้บังคับและหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบในการควบคุมวัตถุอันตรายดังกล่าว (ตามมาตรา 18 วรรคสอง) ซึ่งหากกรรมการวัตถุอันตราย มีที่มาจากธุรกิจที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน อาจกำหนดให้วัตถุอันตรายบางชนิดที่ตนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ไม่ถูกกำหนดเป็นวัตถุอันตรายที่ต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด หรือได้รับการยกเว้นไม่ประกาศเป็นวัตถุ อันตราย ซึ่งเป็นการเอื้ออำนวยต่อกิจการของตนแต่อาจจะกระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะได้

2. การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในลำดับที่ 6 ถึง 9 ของคณะรัฐมนตรีตามข้อเสนอของ กระทรวงอุตสาหกรรมมิได้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติว่า ต้องแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น ตัวแทนขององค์การสาธารณประโยชน์ เพราะกรรมการ 2 คน เป็นตัวแทนมาจากผู้ประกอบการ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและจำหน่ายวัตถุอันตราย และอีก 2 คน มาจากองค์การวิชาชีพ ดังนั้น จึงทำให้สัดส่วนตัวแทนขององค์การสาธารณประโยชน์ที่จะเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการวัตถุ อันตรายไม่เป็นไปตามกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 นางศุภวรรณ ตันตยานนท์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทน ขององค์การสาธารณประโยชน์ด้านการคุ้มครองสุขภาพอนามัย

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็น (1) ที่ปรึกษาคณะกรรมการสมาคมโพลีเมอร์แห่งประเทศไทย และ (2) เป็นนายกสมาคมเคมีแห่งประเทศไทย (2550 – ปัจจุบัน) และเป็นกรรมการบริหารสมาคมเคมี (2552 – ปัจจุบัน) สมาคมดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและสร้างภาพอันดีของวิชาชีพเคมี ซึ่งนำสังคมให้มีความ

³ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม อนุญาตให้มีการขึ้นทะเบียนเพียง ๙๑๗, ๑๑๕๘ และ ๑๗๔๓ รายการ ตามลำดับเท่านั้น (จาก *Plant protection profiles from Asia-Pacific countries*, FAO 2007)

⁴ มาตรา ๗ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑

เข้าใจที่ถูกต้องที่เกี่ยวกับสารเคมี มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพและอุตสาหกรรมเคมีไทย และมีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับนานาชาติ

ผู้ฟ้องจึงเห็นว่า หากนางศุภวรรณจะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ควรได้เป็นผู้แทนผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเคมี มีใช้องค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านการคุ้มครองสุขภาพอนามัย

2.2 นางสาวสมล ปวีตรานนท์ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนสาธารณสุขประโยชน์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการของสมาคม เอ โอ เอ ซี ประเทศไทย (สอปป) เป็นสมาคมทางวิชาการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นแกนกลางในการสนับสนุน ประสานงานและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานด้านวิชาการในการวิเคราะห์ โดยความร่วมมือของนักวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เป็นปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ รวมทั้งผู้ให้ความสนใจ หรือเกี่ยวข้องจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา อุตสาหกรรม ห้องปฏิบัติการเอกชน บริษัทที่จำหน่ายอุปกรณ์ เครื่องมือ สารเคมีต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทั้งนี้มีเป้าหมายในการเชื่อมโยงเป็นสาขาหนึ่งขององค์กร AOAC International ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้ฟ้องจึงเห็นว่า นางสาวสมลมีคุณสมบัติควรจะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนขององค์กรวิชาชีพด้านเคมี หรือวิทยาศาสตร์ มีใช้องค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

2.3 นายปกรณ์ สุจเร เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนองค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการฝ่ายธุรกิจ บริษัท ชินเจนทา คอร์ป โพรเทคชั่น (ประเทศไทย) ซึ่งเป็นบริษัทที่เป็นผู้ผลิต นำเข้า และจัดจำหน่ายวัตถุอันตรายกำจัดศัตรูพืชรายใหญ่ นายปกรณ์ยังดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมอารักขาพืชไทย ซึ่งแต่เดิมใช้ชื่อว่า “สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจสารเคมีกำจัดศัตรูพืช” และเปลี่ยนเป็น “สมาคมอารักขาพืชไทย” ในปี พ.ศ. 2538 โดยสมาคมนี้มีบทบาทสำคัญที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไปว่าดำเนินการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิกซึ่งเป็นบริษัทสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหวเพื่อให้มีการขยายการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายออกไปเป็นเวลา 1 ปี เป็นต้น

ผู้ฟ้องจึงเห็นว่า นายปกรณ์สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนขององค์การสาธารณสุขประโยชน์ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางเกษตรกรรมที่เป็นที่รับทราบกันโดยทั่วไปว่าเป็นแนวทางที่มุ่งลด ละ เลิกการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช นายปกรณ์ยังเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับตำแหน่งกรรมการดังกล่าว จนอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นได้ ดังจะเห็นได้จากผู้แทนของกรมวิชาการเกษตรได้แสดงความเห็นต่อคณะกรรมการกลั่นกรองรายชื่อผู้ที่จะเข้ารับการแต่งตั้งเป็นกรรมการว่า นายปกรณ์มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมกับการเป็นกรรมการวัตถุอันตราย เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากตำแหน่งนี้

2.4 นายสุเมิตา บุรณศิริ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนองค์การสาธารณประโยชน์ด้านการจัดการปัญหาวัตถุอันตรายในท้องถิ่น

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัทเทยีน โพลีเอสเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด และเป็นรองประธานอาวุโส สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย) ทั้งนี้บริษัทเทยีน โพลีเอสเตอร์เป็นผู้บริษัทรายใหญ่ของไทยที่ผลิตเส้นใยสังเคราะห์และมีส่วนแบ่งตลาดสูงในประเทศไทยถึงร้อยละ 47

ผู้ฟ้องจึงเห็นว่า นายสุเมิตามีควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนขององค์การสาธารณประโยชน์ เพราะเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับตำแหน่งกรรมการดังกล่าว จนอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นได้

การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการวัตถุอันตรายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อเปิดโอกาสให้มีการมีส่วนร่วมของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์การสาธารณประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาอื่นๆ และตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ของราชการ ดังที่ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2551 ประกาศในเล่ม 125 ตอนที่ 38 ก ราชกิจจานุเบกษา 25 กุมภาพันธ์ 2551 ความว่า

“ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งมีสภาพปัญหาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายที่ทวีความรุนแรงขึ้น มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อม สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการวัตถุอันตราย ฯลฯ” เป็นต้น